

ZIMBABWE SCHOOL EXAMINATIONS COUNCIL
General Certificate of Education Ordinary Level

XICHANGANA
PAPER 1

4012/1

SPECIMEN PAPER

NKARHI: 2 hours

Additional materials:

Answer paper

NKARHI: TIAWARA TIMBIRHI

SWILERISO EKA VATSARI VA XIKAMBELO

U ta nyikiwa maphepha ya ku tsalela tinhlamulo ta wena.

Tsala vito ra wena, nomboro ye ndhawu leyi u tsalelaka kona na nomboro yawena eka phepha rimwana nari n'wana ratinhlamulo leri uri tirhiseko.

Hlamula swivutiso hinkwaswo.

Loko u tirhisa maphepha yahundzaka rin'we, **ma bohe ndzhawu yin'we.**

XITSUNDZUXO EKA VATSARI VA XIKAMBELO

Timakisi tinyikiwile eka swiangi leswi ()emakumu ka xiphemu xa xivutiso, na lwesi [] emahetelelweni ya xivutiso xin'wana na xin'wana.

Xikambelo lexi xi tsaleriwile ekatipheji ntlanu, tinharu ati tsaleriwanga.

Copyright: Zimbabwe School Examinations Council, Specimen Paper.

XIYENGE I: XITSALWANA

1 Hlawula nhlokomhaka **yin'we ntsena** eka leti landzelaka ivi u tsala xitsalwana xa tipheji to ringana **tinharhu**. Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana yi na timakisi ta makume tlhanu. [50]

- (a) Ndlala.
- (b) Siku rero a ndzi nge ri rivali.
- (c) Paluxa leswi vangelaka ku hangalasiwa ka xitsongwatsongwana xaHIV, u tlhela u ta na tindlela leti nga tirhisiwaka ku sivela ku hangalaka loku.
- (d) Vana vaxisati va fanele ku averiwa ndzhaka ku fana ni vana va vafana loko vatswari va vona va lovile kumbe va file. Tsala n'wangulano exikarhi ka machudeni mambirhi, un'wana wa seketela kambe un'wana wa kaneta.
- (e) 'Vusiwana byi na xilandzu'.
- (f) Vantshwa va fanele ku hlawuleriwa hi vatswari kumbe vahlayisi va vona leswi va fanelaka ku ta endla swona hi vumundzuku bya vona Nyika mavonelo ya wena eka mhaka leyi.
- (g) Vana va le mugangeni wa wena va tshika xikolo va nge se heta tidyondzo ta vona. Laha u nga un'wana wa lava endleke ndzavisiso hi mhaka leyi, tsala rhipoto eka ndzawulo ya dyondzo u andlala minkumisiso ya wena ni magoza lama a nga tekiwaka ku lulamisa xiyimo lexi

Ntsengo [50]

XIYENGE II: XIKAMBELO NTWISISO NA NKOMISO

2 Hlaya ndzima levi landzelaka u tlhela u hlamula swivutiso leswi landzelaka.

Kokwana u rungula leswaku tatana a a tirha kwale Joni emigodini, Kute siku rin'wana loko va karhi va nwa kwale va nge hile ka Mayimayi, o holovisana ni xihovorho xin'wana. Hi loko yirhwalana hi makhwiri; yi tolana lera na ta tolana. Kute loko xigege lexi xi twa leswaku ta tatana ta hisa xo humesa mukwana xi hingakanya tatana hi wona, byo namba byi n'wi alele kwalaho vutomi Mahundzu waCela-mirhi.

Loko ndzi vutise kokwana hi ta vandyangu waka hina, ni leswaku hikwalaho ka yini mina ni hosi ya mina Fahlamela hi nga kulelanga eka vaka hina eNdzambyana laha tatana akile kona, kokwana u hlamusela leswaku eku loveni ka manana va te loko va ha rhendzele nsele wa ku lahla manana, kokwana wa ku veleka tatana o ta a ndzi tlakurile ndzi phutseriwe hi swimbhayana. Loko a vutisiwa lexi a a rhwale xona a hlamula a ku: "I n'wana, swa antswa mi nambo mi xi lata ni mana wa xona hikuva an xi ta tifela hi ku pfumala muhlayisi ni wo xi bebula hikuva na n'wina ma swi vona leswaku ndzi sirha rale handle."

Un'wana wa vavanuna lava a ya yime kwalaho, u te wa ndzi amukela a ndzi lata kun'we na manana, kokwana wa kuveleka manana kokwana N'wa-Bvuma o ndzi wutla, a ku: "E-e! minga lahleni narhumbu ya n'wananga, xi tiseni ndzi ta sala ndzihlu-pheka naxo." kova loko ndzi pone kuyimberwa ndza ha hanya.

Hi ku siringeka, hi loko kokwana a ndzi teka, a teka ni hosi ya mina Fahlamela hi ta ta tshama endyangwini wa yena laha. Xedzhewule eka Maphango, Loyi ana a a tifamberile a tyele exilungwini ye hosi ya hina Yingwana hikuva vana vaManundzu waCela-mirhi a hi ri vanharhu, nuna un'we na tintombhi timbirhi.

Loko, ndzi ri mina kokwana N'wa-Bvuma a ndzi kurisile eku hluphekeni; a ndzi undla hi lambaza ni ntswamba wa timbhongolo. O xaniseke ngopfu hi mina, ngopfu-ngopfu hi leswi a ku nga ri na wanuna laha mutini; kokwana wa xinuna – kokwana Xikhandla a a lovile.

Kokwana Xikhandla a a fe a siya ntlambi wa tihomu ni timbuti. Leswi kokwana a va ri hava vana vova risela, swifuwo leswi a swo risiwa hi vafana vo komberwa; kutani kokwana a nga tsaki ngopfu hi swona hikuva ana vakhale va te: kwembe ro hiwa a ri na murhu."

Vafana lava a va, fanele ku hakeriwa hi rhole kumbe mbuti hambu leswi a va dya ntswamba wa tihomu leti, nkarhi wun'wana swin'wana swimbutana a swi fihliwa, hambu ku ri ku dlawa swi dyeriwa enhoveni. Handle ka swona ni ku tshama a ya nga tshami hikuba mukhegula loyi a a nga levi a chela ndlala, a a phula ni mbita ya tihove ya ha hisa exitikweni.

Loko hi fikile laha Xedzhewule, ntirho lowa ku risa wu namba wu wela emavokweni ya hina. Fahlamela a a hambu a risa nthlambi wa tihomu ni timbuti. Kute loko ndzi kurilenyana, ndzi n'wi hungutela ntirho hi ku hambu ndzi risa timbuti. Loko Fahlamela a sungula ku tidya, tihomu ti lo byisiwa ti ya vekiwa e mitini, ku sala nthlambi wa timbuti lowu a wu ri wona a wu ndzi komba maxangu lawa a ndzi ma vona.

Ndzima yi tekiwe ku suka ka 'Xisomisana' hi F.A. Thuketani.

SWIVUTISO

- 2 (a) Tatana wa mutsari a a tirha kwihl? [1]
- (b) I mani vito ra tatana va mutsari? [1]
- (c) Hikokwalaho, ka yini mutsari na hosi ya yena Fahlamela va kulele eka kokwana N'wa-Bvuma? [2]
- (d) Nyika nhlamuselo ya swivulwahava leswi landzelaka.
- (i) yi rhwalana hi makhwiri. [2]
- (ii) byo namba byi n'wi alele. [2]
- (iii) ndzi sirha ra le handle. [2]
- (iv) marhumbu ya n'wananga. [2]
- (v) ku phula mbita ya ha hisa. [2]
- (e) "... a ndzi undla hi lambhaza ni ntswamba." Hi marito ya wena hlamusela xiyimo lexi humerisiwaka hi mutsari loko a vula leswi. [2]
- (f) "... kwembe ro hiwa a rina murhu." Xivuriso lexi xi vula yini? [2]
- (g) ku sukela ka ndzima leyi, tsavula swivulwa swimbirhi swi nga ndzimeni swi kombaka vumunhu bya kokwana N'wa-Bvuma bya ku hariha. [2]

- (h) Tsala nkomiso wa marito ya makumentlhanu (50) u karhi kombisa maxangu lama humeleleke mutsari ku sukela ku velekiweni ka yena ku fika ka nkarhi lowu se a risa timbuti.

[10]

Ntsengo [30]

BLANK PAGE

BLANK PAGE

BLANK PAGE